

Credință. Încredere. Clandestinitate: Imagini din Dosarele Securității. Faith. Trust. Secrecy: Images from the Secret Police Files

11 mai - 10 iulie 2023. Galeria Vest, Mezanin, Biblioteca Națională a României, Bulevardul Unirii 22

Expoziție cu texte în română și engleză

Imagine 1. Patrimoniul religios confiscat și preot arestat, URSS anii 1950

Multe comunități religioase, dar în special minoritățile religioase, au fost reprimate în secolul al XX-lea în timpul regimului fascist și al regimului comunist. Depozitele întinse ale arhivelor securității conțin milioane de dosare ale unor persoane sau instituții urmărite de stat. Dar, mai mult decât atât, aceste arhive prezervă mii de imagini și de obiecte pe care statul le-a confiscat de la oameni de rând sau de la grupuri mai mult sau mai puțin organizate, în scopul de a le distruge: publicații, fotografii, obiecte efemere de viață religioasă: un depozit neștiut de artă religioasă.

Expoziția **Credință. Încredere. Clandestinitate: Imagini din Dosarele Securității** de la Biblioteca Națională a României, organizată în parteneriat cu proiectul **Hidden Galleries**, de la University College Cork și cu **Muzeul Ororilor Comunismului** face vizibile imaginile și textele asociate acestor represiuni, așa cum apar ele în arhivele securității din România, Republica Moldova,

Ucraina și Ungaria, pentru a arăta rolul jucat de minoritățile religioase locale în a dejuca planurile puterii de a le distruge, prin creativitate artistică și culturală. Răspunsurile vizuale și literare la sistemul totalitar au rămas închise în kilometri întregi de dosare secrete. Pentru a contracara procesul de ștergere a acestor materiale din memoria colectivă, echipa proiectului de cercetare a creat și o arhivă digitală; această arhivă reprezintă o resursă bogată de informații atât pentru cercetători, cât și pentru public.

Această expoziție este bazată pe proiectul de cercetare **Creative Agency and Religious Minorities: ‘Hidden Galleries’ in the Secret Police Archives in Central and Eastern Europe (denumit pe scurt ‘Hidden Galleries’)**. ‘Hidden Galleries’ este un proiect inițiat de University College Cork din Irlanda (2018-2020), al cărui Principal Investigator este James Kapalo. Mai multe detalii despre proiect, arhiva digitală cu imagini, materiale, povești și istorii precum și despre echipa de cercetare și curatoriat <http://hiddengalleries.eu/digitalarchive/s/en/page/welcome>

Proiectul ‘**Hidden Galleries**’ constituie prima cercetare comparativă a arhivelor din perspectiva istoriei și antropologiei religiei din zonă; de aceea, pune în lumină creativitatea mișcărilor religioase în timpul perioadei fasciste și comuniste. De asemenea, proiectul explorează diferite practici vizuale ale poliției secrete în scopul de a incrimina și de a distruge/ elimina comunitățile religioase. În contextul actual, proiectul explorează semnificația acestor mișcări religioase, în formarea pluralismului religios, controversele contemporane asupra reglementărilor minorităților religioase de către stat, problema patrimoniului cultural a materialelor confiscate și problema intoleranței vizavi de comunitățile religioase.

Prin abordări multiple asupra arhivelor: de la istoria artei, până la arhivistică sau etnografie, expoziția oferă o schimbare de perspectivă asupra felului în care arhivele au fost concepute ca reprezentări ale “adevarului istoric.” Spre deosebire de aceste perspective, controversate politic și care au adus numeroase scandaluri publice, expoziția noastră dorește să expună experiența de la “firul ierbii” a oamenilor de rând, și a viziunii lor asupra culturii și a religiei, departe de figurile liderilor politici sau religioși. Expoziția de la Biblioteca Națională a României va expune imagini cu obiecte de artă religioasă și obiecte de cult confiscate de la comunitățile religioase, dar și felul în care aceste materiale apar reprezentate prin fotografiile de descindere, materiale grafice și textuale ale urmăririi, așa cum apar în arhivele poliției secrete. În ultimii doi ani, echipa de cercetători a proiectului a cercetat arhivele securității, a catalogat și copiat în format electronic materialul bogat din arhive și s-a consultat cu membrii ai comunităților studiate asupra înțelesului, istoriei și

posibilității de a expune materialele găsite în arhive. Temele expuse sunt granița dintre estetica religioasă și estetica poliției secrete, arta urmăririi și practicile vizuale creative ale poliției secrete, creativitate și patrimoniul cultural ale grupărilor religioase clandestine în timpul comunismului, arhive digitale și tehnici de implicare a publicului în construcția expoziției.

A. Artă religioasă confiscată, Vieți furate, Perioada Interbelică

O introducere scurtă a proiectului și a expoziției sunt prezentate sub formă unui text introductiv.

Tema acestei săli este legată de procesul prin care diferite grupuri religioase precum Greco-catolicii, Ortodocșii de Stil Vechi, grupuri evanghelice (etc) care au trecut în ilegalitate, au început să fie urmăriți, materialele lor sacre, confiscate și distruse. Acest proces a condus la ceea ce mai târziu s-a numit religie clandestină sau religie de catacombe. Tot aici, ne punem problema parțialității informațiilor găsite în arhive.

Imaginea 2. Jandarm și biserică stilistă distrusă în 1935

Imaginea 3. Fotocolaj/ artă naivă, material inochentist interceptat în 1942

B. Clandestinitate

În această zonă o etichetă centrală va problematiza noțiunea de religie a catacombelor, precum și explorarea noțiunilor de clandestinitate, ascuns, secret pe care manifestările religioase le aveau în comunism. Această zonă va evoca spațiile, realitatea materială și creativitatea care a avut loc în catacombe (sau în aer liber), și felul în care obiectele de cult erau ascunse și interceptate de către poliție.

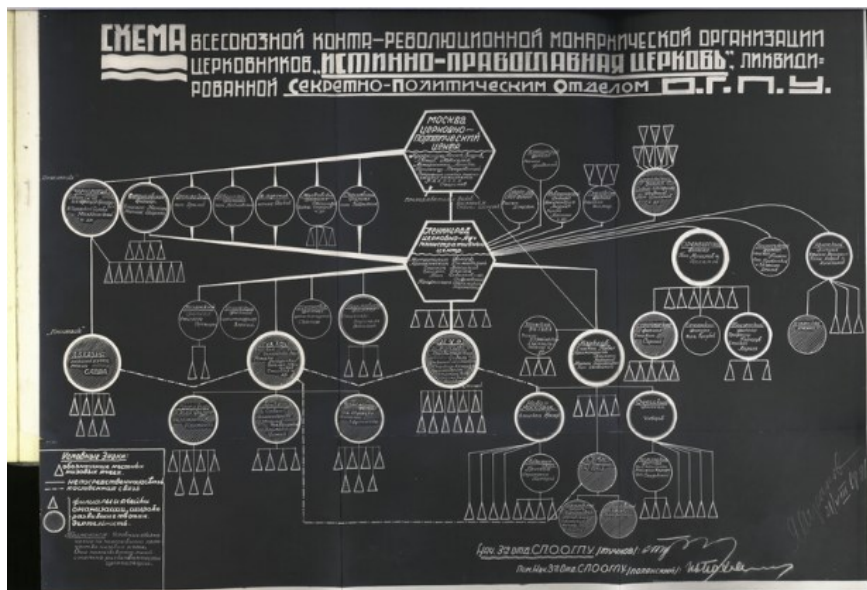
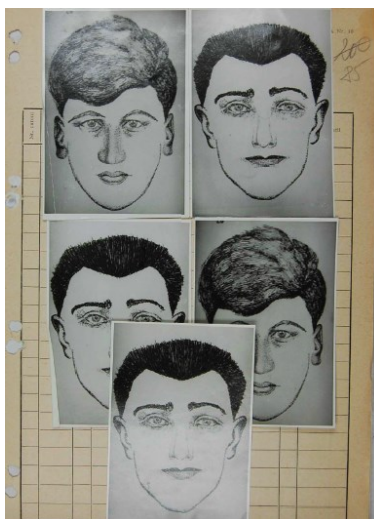
Imaginea 4. Scară care conduce către o capelă ascunsă, București, anii 1970

Imaginea 5. Cu corturile în munți, un grup religios urmărit de poliția secretă, Ungaria 1980

C. Estetica poliției secrete

În această zonă, o etichetă va descrie feluritele practici de reprezentare folosite de către poliția secretă, în scopul de a cartografia, vizualiza și a incrimina comunitățile religioase. Agenții poliției secrete devin curatorii materialelor pe care le confiscă. Le aranjează, le reinterpretează și le expun pentru o nouă audiență. Această zonă conține și materiale create de poliția secretă și folosită în scopuri propagandistice în articole de ziare, filme și reviste.

Imaginea 6. Portrete Robot – Cazul Apelul, 1970 România

Imaginea 7. Scheme de rețea făcute de poliția secretă URSS, 1931

Imaginea 8: Mașină de bătut și dolari, ca dovadă împotriva unor ordine religioase catolice din Ungaria, 1961.

D. Arta urmării și patrimoniul cultural

Imaginea 9: Urmărirea Greco-catolicilor, anii 1970, România; Imaginea 10: Felicitări de la Amnesty International interceptate

Această secțiune va urmări tehnicile de supraveghere și practicile fotografice folosite de către poliția secretă, precum și materialele care au fost interceptate de către aceștia. Secțiunea legată de patrimoniul cultural expune cum anume materialele vizuale și creativitatea mișcărilor religioase subterane s-au dezvoltat în perioada post-comunistă. Această secțiune arată viața de după urmărire și închisoare și cum membri ai comunităților cercetate în arhive răspund la materialele vizuale și scrise aflate închise în arhive.

‘Hidden Galleries’ has received funding from the European Research Council (ERC) under the European Union’s Horizon 2020 research and innovation programme No. 677355.

European Research Council
Established by the European Commission
**Supporting top researchers
from anywhere in the world**

